

ПОЛИТИКА И НАРКОТИЦИ: БЪЛГАРСКИЯТ СЛУЧАЙ, 1879–1944 Г.

(Д. Гюдуков, *Българите и опиатите:
Производство и търговия, 1879–1944*,
Издавателство на НБУ, 2022)

Българите и опиатите: производство и търговия, 1879–1944 г. (2022, НБУ) на Димитър Гюдуков представява систематична историческа рефлексия върху един социално значим, контекстуално определен и научно неизследван проблем, който и в нашето глобално настояще има своите актуални последици и проекции: фундаменталният политически въпрос за „борбата с наркотиците“ в България от края на XIX и първата половина на XX в. На свой ред дефинираният по този начин централен изследователски проблем предполага последователно конструиране на многослоен аналитичен предмет, състоящ се от три отделни пласта: първо, легалното производство на упойващи вещества; второ, престъпната контрабанда на опиум, морфин, хероин и хашиш; и трето, изградената и използвана превенция от българската държавна власт. В качеството на логическа конкретизация подобно историческо изследване има за тактическа задача да дефинира поредица от пунктове на конфликтно напрежение между международното право в областта на юридическата регулация на производството, търговията и употребата на упойващи вещества и българското законодателство, нормативно и практически регламентиращо дейността на определени „отговорни фактори в София“, директно насочена срещу нелегалното добиване и разпространение на алкалоидни деривати в нашата страна.

Оттук надеждната и валидна емпирична база на това историческо изследване: систематично проучване на архивни източници с няколко различни метода. Първо, генеалогичен анализ на релевантни документи, създадени и прилагани от българските държавни институции, чиято социална функция е ефективното регулиране на контрабандата. Второ, археологичен анализ на рецепирани у нас международни нормативи, обвързващи България с юридическата забрана за производство, износ и продажба на определени опиати. Трето, дискурсивен анализ на ключови институционални практики (законови, наредби, правилници, заповеди, доклади, становища, препоръки, преписки, отчети, рапорти, сведения и данни), консолидирани като обобщена информация с цел критическа реконструкция на държавната политика – и на общественото отношение – спрямо наркотичните вещества през посочения исторически период.

Пред нас е историческо изследване, написано с професионализъм, изграден от методологическа култура, теоретична компетентност и емпирична чувствителност, които в своето единство са довели до постигането на приносни резултати. Този труд е академично изследване, тъй като е създаден по високите образци на съвременната историческа наука; с логическа строгост, доказана аргументираност и фактологична безпристрастност, той

ни представя хомогенна аналитична картина на състоянието, динамиката и трансформациите на изследователския въпрос. Този труд е и оригинално изследване, тъй като по коректен, обоснован и убедителен начин, след като вече е концептуализирал реалната проблемна ситуация, извлича и формулира собствените си конкретни питання, върху които се изгражда общата мисловна стратегия, изпълнена в съдържателната композиция на изложението. Този труд е не на последно място актуално изследване не само защото в неговото рефлексивно поле попада неосмислен системно, дълбочинно и в конкретика – от подобна перспектива – социален проблем от новата българска история, но и защото обогатява историческата ни наука с нетрадиционна методологическа стратегия, фокусирана върху клю-

чови метаморфози във взаимоотношенията между основни актьори, чиято „неадекватно“ структурирана, координирана и синхронизирана дейност конституира условията за (не) възможност за ефективна превенция в борбата с престъпната контрабанда на наркотични вещества.

Книгата на Димитър Гюдуков е значимо събитие не само за професионалистите от социалните и хуманитарните науки, но и за четящата публика, която е изкушена да размишлява върху съвременните предизвикателства, пред които е изправена българската държавна политика за противодействие на организираната престъпност.

Мартин Канушев